

Csepeli György

A test ördögei

A film kétségtelenül pénzigényes művészet, de az elköltött pénzmenyenyiség nem jár együtt a minőséggel. A jelenlegi perverz magyar filmfinanszírozási rendszer a példa arra, hogy nagyon drágán elkészített filmek lehetnek pocsékok, míg ha nem is fillérekből, de igen kis anyagi ráfordítással készült filmek sokszor remekművek. Az amerikai filmvilág margójáról jött Sean Baker sem dúskált a pénzben, amikor a maga írta forgatókönyv alapján hatmillió dollárból megrendezte *Anora* címmel bemutatott filmjét, mely a 2024-es cannes-i filmfesztiválon nyomban elnyerte az Arany Pálmát. A pár hónappal ezelőtt megrendezett Oscar-díj-átadó gálán ez a film egyszerre öt kis aranyszobrot kapott. Az öt szoborból négy a rendezőnek jutott. Az Amerikai Filmakadémia ítései mind közül az ő filmjét ítélték legjobbnak, ráadásul ő lett a legjobb rendező, forgatókönyvíró és vágó is. Az ötödik szobrot a főszereplő, Mikey Madison kapta.

Baker korábbi filmjeiben is nagyfokú érzékenységet tanúsított a társadalom peremére szorult, lelkileg kifosztott, a testük által nyújtott szolgáltatásokból élő emberek iránt, akiket szenvtelenül, etnográfushoz illő kívülállással mutatott meg, rábízva az ítélkezést a nézőre. Filmjeiben sorsokat látunk, melyek kíméletlen fogságában tehetetlenné nyomorított hősei sínylődnek. Díjesővel jutalmazott új filmjének főhőse egy prostituált, aki számára egy

pillanatra mintha felcsillanna a remény, hogy kitörhet a sors által rá mért börtönéből, de a remény csalfa és vak, s mire a film véget ér, Anora ugyanazt a lélekölő szexmunkát végzi, ami elől elfutott volna.

A rendező-forgatókönyvíró nem véletlenül döntött úgy, hogy maga vágja filmjét. Az első húsz perc alatt egy szexuális szolgáltatásokra szakosodott bárban lassú, monoton ritmusban vágott jelenetekben szexre éhes felöltözött férfiakat látunk, akik csak nézhetik, de nem érinthetik az ölükben rángatózó női testeket, melyek egyike Anoráé. Drew Daniels kamerája közel hozza a vágótól gyötört férfiak eltorzult arcát, melyre a szexmunkások közömbös, semmibe révedő tekintete a válasz. A közelség azonban látszólagos. A vonagló prostituáltak és felajzott klienseik mesztérien egymás mellé helyezett képei együttvéve távolságot és kívülállást teremtenek a nézőben, akiben a látvány inkább zavart, mint érdeklődést kelt.

Ebbe a monotóniába tör be szélvészszerűen Anora új kliense, a féktelen és zabolázatlan Ivan. A találkozást követően felgyorsul a film ritmusa, teljes sebességgel beindul a történet. Ivan fiatal, örökké szexre éhes, gazdag és orosz. Mint kiderült, Anorának is vannak orosz gyökerei, időnként mindketten angolról oroszra váltanak. Kézenfekvő lenne Dosztojevszkij elvetélt forradalmára, Rogya és az ő megváltására vállalkozó prostituált közötti kap-

csolatra asszociálni, mivel az orosz író és az amerikai filmrendező egyaránt a szívükön viselik a megszorítottak és a megaláztatottak ügyét. Ugyanakkor az asszociációnak gátat vet, hogy Baker nem Dosztojevszkij, New York nem Szentpétervár, Trump Amerikája nem II. Sándor cár Oroszországa. Az orosz Ivan és a félig amerikai, félig orosz Anora 19. századi orosz előképeikkel ellentétben már csak testek, melyeket a 21. század amerikai társadalma által az agyukba programozott biológiai számítógépek mozgatnak. Nincs eszme, gondolat, álom, mely Ivant vagy Anorát hajtana előre az időben, csak a szex, az alkohol és a kábítószer által megállított mindenkori jelen pillanat számít.

De nincs ez másként a kettős turbulenciákban gazdag, tragikomédiába hajló történet többi szereplője esetében sem. Anora szerencsésjét irigylik a napi szexrobotba beféradt, kiégett kollégái, akik teste mindennap fülsiketítő zajban, vakító fényekkel megtört éji sötétben rángatózik. Időközben megjelennek Ivan Moszkvában élő szüleinek New York-i megbízottjai, akik mintha csak Guy Ritchie egyik filmjéből léptek volna ki, az előlük menekülő oligarchacsemete keresésére indulnak Brooklyn házrengetegében. A csapat vezetője egy ki tudja hogyan Amerikába keveredett örmény pap, aki keresztel, misézik, híveivel foglalkozik, de előtte és utána milliárdos megbízóinak zavaros amerikai ügyeit intézi. Segítői kétbalkezes mitugrázók.

A film csúcspontján bukkannak fel Ivan Moszkvából magánrepülőn New Yorkba érkezett szülei. Az anya tigrisként veti rá magát megszeppent fiára, a láthatóan sosem jó-

zan apa szemei a végtelent firtatják. Ivan eltűnik Brooklyn szexbárjainak rengetegében. Innentől Anora hősieks küzdelmét látjuk, melynek célja, hogy megakadályozza Ivannal Las Vegasban kötött házasságának felbontását. Anorának azonban, Trumppal szólva, nincsenek ütőlapjai. A kegyelemdőfést Ivantól kapja, akit üldözői egy másik prostituált karjai között végül is elkapnak. A kalandnak vége, s ezzel vége a filmnek is.

Baker nagyszerű színészeket választott, akikről lerí, hogy nem játsszák, hanem élik a szerepüket. Mikey Madison Anoraként elhithető erővel alakítja a prostituáltat, aki eleinte maga sem hiszi, hogy üstökön ragadhatja szerencsésjét, de az események előrehaladtával vele együtt éljük át, ahogyan megszületik benne a képtelen remény, hogy a dúsgazdag, szexmániás, bár debil oligarchacsemetével kötött házassága révén kitorhet a nyomorúságból. Ha kell, csíp, rúg, sikoltozik, majd az elkerülhetetlen vereség tudatában elhallgat. Anora szemével nézve partnere, a Mark Eydelstheyn által alakított Ivan ellenállhatatlan szerető, rakoncátlan csinos fiatal fiú, akit akár meg is lehet szeretni. Eydelstheyn azonban úgy játssza a szerepét, hogy a néző látja, amit Anora nem lát benne. Elkényeztetett, zsarnok anyja elől menekülő idegromcs, aki önmagától nem tud elmenekülni, megállíthatatlanul rohan a semmibe.

Az epizodisták mindannyian háborzongatóan életszerűek az orosz oligarcha Brooklyn soknemzetiségű, de oroszul jól beszélő posztszovjet diaszpórájából toborzott csicskásainak szerepében.

Schiller már a 18. század végén konstatálta, hogy a földet elhagyták Görögország istenei, akik a gyönyört és annak forrását, a testi szépséget szentségként hirdették. Mint Schiller írja, akkor Ámor jóvoltából a hősök, az emberek és az istenek között „szép frigy” köttetett. Ennek a világnak azonban örökre vége szakadt a földön. Nietzsche jól látta, hogy a kereszténység a pokol mélyére száműzte a testi szerelmet. Baker filmje a kereszténység utáni folyamat végeredményét mutatja, egy olyan helyet, ahonnan egyaránt eltűnt a görög istenek gyönyörvallása és az azt felváltó kereszténység gyönyör-ellenes terrorja.

Ha pár évvel ezelőtt készül, az *Anora* disztópiának minősült volna, de 2025-ben ez a film már sültrealista

alkotás, melynek rekordszámú Oscar-díjai azt mutatják, hogy a film rendezője telibe talált, a díjkiosztók a filmben saját életvilágukra ismeretek. Ezt a világot már nem lakják többé faunok, szatírok, de szentek és a bűneik miatt elkárhozottak sem. A testek fejrészében egykor tárolt érzések, gondolatok, hitek már mind a létezők egyetemét behálózó kommunikációs technológia által teremtett felhőbe költöztek, ahol lassan, de biztosan készül a mesterséges agy, mely a nem is túl távoli jövőben a világ igazi ura lesz. Csak a testekben lakozó ördögök maradtak.

Anora. Amerikai dráma, 2023, 129 perc. Rendező-forgatókönyvíró: **Sean Baker.** Operatőr: **Drew Daniels.** Szereplők: **Mikey Madison, Mark Eydelshteyn, Yura Borisov, Ivy Wolk.**

Csengery Kristóf

A rézangyalát!

Nincs új a nap alatt, mindennek van előzménye. Ha a közönség manapság rézfúvós kamarazenével találkozik, a rafinált hangszínekben, különleges effektusokban és izgalmas harmóniákban bővelkedő, virtuóz és elegáns kortárs kompozíciók vagy épp a barokk, klasszikus, romantikus repertoárdarabok meglepően idiomatikus átíratainak hallgatása közben (hangsúlyozzuk: *rézfúvós kamarazeneről* és nem az indulókat és/vagy más katonazenét játszó, még ma is gyakran – bár korántsem kizárólag – egyenruhás tagokat tömörítő *fúvószenekarról* beszélünk) nem

árt, ha eszébe jut, hogy mindez a toronyzene, a *Turmmusik* távoli le származottja. Az utóbbi a zenetörténet letűnt évszázadainak gyakorlata volt, és a késő 16. századtól a korai 18. századig nagyjából másfél évszázadon át virágzott.

Mit rejt a szó? A régi polgári városok életének merőben hétköznapi és gyakorlatias jelenségét. A városoknak akkoriban is voltak alkalmazottai, többek között zenészek, s azok sorában is néhány fúvósmuzsikus (a *Stadtpfeiferek*), akik a templomok vagy a városháza, netán a vártornyában helyet foglalva (innen a